מותיבי אמר רבי יהודה הסבר לא נחלקו ב״ש וב״ה על מחיצות המגיעות לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה שבית שמאי אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה ובית הלל אומרים עירוב א׳ לכולן למאן דאמר במחיצות המגיעות לתקרה מחלוקת תיובתא ולמאן דאמר במחיצות שאין מגיעות לתקרה מחלוקת סייעתא להך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס תיובתא להך לישנא דאמר רב נחמן אף במסיפס מחלוקת לימא תהוי תיובתא אמר לך רב נחמן פליגי במחיצה והוא הדין במסיפס והאי דקא מיפלגי במחיצה להודיעך כחן דבית הלל וליפלגי במסיפס להודיעך כחן דב״ש כח דהיתרא עדיף אמר רב נחמן אמר רב הלכה כרבי יהודה הסבר אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא דקתני ומודים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים ובעליות שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה מאי חדרים ומאי עליות אילימא חדרים חדרים ממש ועליות עליות ממש פשיטא אלא לאו כעין חדרים כעין עליות ומאי ניהו מחיצות המגיעות לתקרה שמע מינה תנא במה דברים אמורים כשמוליכין את עירובן למקום אחר אבל אם היה עירובן בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן כמאן אולא הא ג דתניא חמשה שגבו את עירובן כשמוליכין את עירובן למקום אחר עירוב אחד לכולן כמאן כבית הלל ואיכא דאמרי במה דברים אמורים כשהיה עירוב בא אצלן אבל אם היו מוליכין את עירובן למקום אחר דברי הכל צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה כמאן אולא הא דתניא חמשה שגבו את עירובן כשמוליכין את עירובן למקום אחר עירוב אחד לכולן כמאן דלא כחד: **מתני׳** האחין שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם צריכין עירוב לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מהם ולא עירב מבטל את רשותו אימתי בזמן שמוליכין עירובן במקום אחר אבל אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן דיורין בחצר אינן צריכין לערב: **גמ׳** ש״מ מקום לינה גורם אמר רב יהודה אמר רב במקבלי פרס שנו ת״ר מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו הרי זה אין אוסר עליו (את) בית התבן (ואת) בית הבקר בית העצים ובית האוצרות הרי זה אוסר עליו רבי יהודה אומר ה אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד ו אמר רבי יהודה מעשה בבן י נפחא שהיו לו חמש חצרות באושא ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אינו אוסר אלא בית דירה בלבד בית דירה סלקא דעתך אלא אימא מקום דירה מאי מקום דירה רב אמר

מקום

רבי יהודה הסבר. רבינו חננאל גריס ט הסכן פירוש (ב) גדיל לסבכה כעין מלגפת וכובע כמו שבכים מעשה שבכה (מלכים א ז) א״נ על שם עירו דבספר יהושע (טו) כמו כן כתיב מדין ט וסככה: **כח** דהיתרא עדיף ליה. לא שייך הכא למיפרך ליפלגו בתרוייהו כדפריך בריש ביצה י (דף ב:) דהתם כדי להודיע כחן דבית הלל דאוסרין הוה ליה לאשמעי׳ בתרוייהו משום דכח דהיתרא עדיף דב״ש לא משיבי ליה כ״כ דב״ש במקום ב״ה אינה משנה: **אמר** ר״נ אמר רב הלכה ברבי יהודה. אע״ג דאותבי׳ מינה לל״ק דר״נ (ג) אתיא כלישנא בתרא: **אבל** אם היה עירוב בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן. וא״ת טעמא דב״ש אתא לאשמעינן דלב״ה לא איצטריך דאפילו מוליכין עירובן אמר עירוב אחד לכולן וכי האי גוונא פריך במס׳ שבת בפ׳ ר״א דמילה (ד׳ קלה.) וי״ל דלב״ה נמי נפקא מינה דכעין חדרים ועליות דדווקא במוליכין עירובן קאמר דמודו שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה אבל בעירוב בא אצלן עירוב אחד לכולן דכעין חדרים ועליות לב״ה כמו מחילות שאין מגיעות לתקרה לב״ש ומיהו בחדרים ועליות ממש אין נראה לחלק בין מוליכין עירובן לעירוב בא אצלן מדפשיט ליה כ״כ להש״ס דקאמר אילימא חדרים ועליות ממש פשיטא: **כמאן** כבית הלל. וליכא למימר דאתיא כב״ש ובריית׳ באין עמהם דיורין כדאוקמינן לה לקמן אבל במתניתין כשיש עמהן דיורין דמיגו דהני אסרי אהדדי הני נמי אסרי דהיכי דמי הני דיורין אי בחצר קיימי מ״מ כל הטרקלין חשיב כחדא ומטלטלין זה עם זה בכל הטרקלין בלא עירוב כשיש דיורין בחצר כמו שאין דיורין בחצר ואי בעו ביניהם עירוב כשיש עמהן דיורין בחצר הכי נמי ליבעי כשאין עמהן דיורין דמה ענין דיורין בחצר לגבי הטרקלין ומיהו ה״מ למימר כגון שיש בטרקלין דמתניתין חדרים ועליות גמורין שאין להם פתח בחצר אלא יוצאין דרך טרקלין דמיגו דהני אסרי הנך ה׳ חבורות נמי אסרי אבל לא משמע ליה לאוקמי מתניתין בהכי ועוד דדילמא בהא הוו מודו ב״ה: **במקבלי** פרס שנו. ואע״פ דמקום פיתא ולינה בבתיהם אהני מה שאוכלים אצל אביהם דאם היה עירוב בא אצלם או שאין עמהם דיורין אין צריכין לערב: **מי** שיש לו בית שער אינו אוסר עליו. אע״פ שדרין בו כדתנן לקמן בפרק כיצד משתתפין (דף פה.) ואם תאמר אי בבית שער דבית תיפוק ליה משום בית דאסר על בני החצר אע״פ שאין דרין בו מידי דהוה אבית התבן וי״ל כגון שנתן בעל הבית עירובו וקמ״ל דהדר בבית שער לא בעי לערב דלא אסר:

ודילמא

הסבר. על שם מורפיה קרי ליה הכי: **להך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס.** אבל במחילות מודו ב״ה תיובתא דהא בהדיא קתני דבמחילות (א) שרו: אלא ללישנא בתרא דקאמר דבמסיפס נמי אסרי ב״ש מי לימא דתיהוי הא תיובתיה דקתני במחילות הוא דפליגי הא במסיפס מודו: **הלכה כרבי יהודה.** דבמחילות המגיעות לתקרה מודו: **חדרים ממש.** שלא היו מחוברין מעולם: **במה דברים אמורים.** דאסרי ב״ש כשהם מוליכין העירוב באחד משאר בתי החצר: **אבל אם.** היו שאר בני החצר מביאין פיתן לטרקלין דברי הכל כו׳. והאי תנא מדקא מפליג בין מקום אחר לבא אצלן סבירא ליה טעמייהו דב״ש ובית הלל לאו במחילות פליגי אלא אפי׳ לבית שמאי נמי טרקלין מחברן ואין צריך עירוב ביניהו והוו להו כחמשה שגבו את עירובן וסבירא להו דחמשה שעירבו את חצירן ובאין לערב עם חצר אחרת אם מוליכין שם את עירובן אין א׳ מהן שליח לכולן אלא כולן צריכין ליתן פת ואם עירוב בא בבית א׳ מהן כולן שרין שם והנך דטרקלין נמי כיון דרשות אחת היא להני דמו דאי לבית שמאי רשויות חלוקות הן והן לא עירבו כי עירוב בא אצלן מאי הוי: **שגבו את עירובן.** שדרין בחצר ועירבו את חצירן: **ואיכא דאמרי כו׳.** ובהא פליגי דב״ש סברי אע״פ שרשות אחת היא ודמי לחמשה שעירבו ועירוב בא אצלן אפילו הכי כולהו בעי לערובי וב״ה סברי כיון דעירוב בא אצלן לא: **מתני׳ השותפין** לא גרסינן: **וישנים בבתיהם.** והם ואביהם ואחרים דרין בחצר אחת: **צריכין עירוב לכל אחד ואחד.** אם רוצין לערב עם שאר בני החצר וטעמא מפרש בגמרא: **מבטל את רשותו.** צריך לבטל את רשותו: **אימתי בזמן שמוליכין את עירובן.** לתתו באחד מבתי שאר בני החצר דהואיל והוזקקו לעירוב אמרינן בגמרא) מגו דשאר דיורין אסרי אינהו נמי אסרי וצריכין כולן ליתן פת הואיל וחלוקין דיוריהן בלינה ומקבלי פרס הן כדמוקי בגמ׳ שאין אוכלין בבית אביהן ממש: **אבל אם היה עירוב.** כל החצר בא לבית אביהן שלא הוזקקו לעירוב דאמרינן במי שהוציאוהו (לעיל דף מט.) בית שמניחין בו עירוב אין צריך ליתן את הפת והם כולם נמשכין בו: **או שאין עמהן דיורין.** אחרים שאין דיורין מזקיקין אותן לעירוב: **אין צריכין לערב.** דכיחידים הן: **גמ׳ שמעת מינה מקום לינה גורם.** דאי הוו ישנים בבית אביהן אפילו מוליכין עירובן למקום אחר לא הוו צריכין לערובי אלא אביהם ונימא תיהוי תיובתיה דרב דאמר לקמן בשמעתין מקום פיתא גורם והרי אלו אוכלין בבית אביהם וחשבינן להו חלוקין: **במקבלי פרס.** הוצאה מבית אביהם ואין אוכלין על שולחנו ממש:

מקום

עין משפט נר מצוה

עב א מיי׳ פ״ד מהל׳ עירובין הל״ב טוש״ע א״ח סי׳ שע סעיף ג:
עג ב מיי׳ שם הל׳ ד:
עד ג ד מיי׳ שם הל׳ ו סמג עשין א טוש״ע א״ח שם סעיף ה:
עה ה מיי׳ שם הל׳ ח טוש״ע שם סעיף א:

◆

רבינו חננאל

מותיבי א״ר יהודה הסכן. [נ״א: הסבן] פי׳ גדיל סבכה א) [נ״א: סבכה כמו מעשה דסבכה או] על שם עירו. לא נחלקו בית שמאי ובית הילל על מחיצות המגיעות לתיקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתיקרה, שבית שמאי אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה. ובית הילל אומרים עירוב אחד לכולן [אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר׳ יהודה]. אמר רב נחמן בר יצחק מתני׳ נמי דיקא דקתני מודין בזמן שמקצתן שרויין בחדרין או בעליות שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה. ואוקימנא כעין חדרין וכעין עליות ומאי ניניהו מחיצות המגיעות להיקרה. תנא במה דברים אמורים במוליכין עירובן למקום אחר. אבל אם היה עירובן בא אצלן דברי הכל עירוב אחד לכולן. והא דתניא ה׳ שגיבו את עירובן כשמוליכין אותו למקום אחר אחד מוליך על ידי כולן כמאן כבית הילל. מתני׳ האחין שהיו אוכלין על שולחן אביהן כו׳. אוקימנא במקבלי פרס שנו. פי׳ לאו אוכלין על שלחן אביהן ממש, אלא מקבלין פרס משולחן אביהן ואוכלין אותו בבתיהן. שנמצאת אכילה ושינה בבתיהן. ת״ר מי שיש לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו הרי זה אינו אוסר עליו כו׳ ,עד ובא מעשה לפני חכמים ולא אסרו אלא מקום בית (דירה כו׳) דירה בלבד. מאי מקום בית דירה, רב אמר

א) לפי גי׳ הב״ח בהגהי התוס׳ ד״ה רבי נראה דצ״ל בדברי רבינו ר״י הסכן פי׳ גדיל סבכה א״נ הסכן גרסינן על שם עירו.

מסורת הש״ס

א) [ברכות ס. וש״נ ועי׳ פי׳ על זה ברש״י דגילה ב: ד״ה דהיתרא], ב) לעיל מט: ע״ש, ג) [ע׳ רש״י לעיל סו. ד״ה אחד מערב], ד) [לקמן עג. עד:], ה) [תוס׳ פ״ה ה״ין], ו) [שם איתא נשיא], ז) [לקמן עג.], ח) [ע׳ בערוך ערך סכן], ט) [לפנינו בקרא כתיב וסככה בכ׳ כפ״ן], י) [ע׳ תוס׳ שם ד״ה ונפלוג בתרוייהו],

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה להך לישנא וכו׳ במחיצות עשרה מודו: (ב) תוס׳ ד״ה ר׳ יהודה וכו׳ פירוש גדיל סבכה וכו׳ כמו שבכים מעשה שבכה לי נמי הסכן גרסינן על שם וכו׳ מדין וסככה הס״ד: (ג) ד״ה אמר וכו׳ דרב נחמן הא אתיא:

◆

גליון הש״ס

גמ׳ על מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות לתקרה. עיין לקמן דף עט ע״א תד״ה ש״מ: שם אמר רב נחמן בר יצחק מתני׳ נמי דיקא. עיין לעיל דף מג ע״ב תד״ה יתיב. ולעיל דף יח ע״ב תד״ה מתקיף: שם אמר ר״י אמר רב במקבלי פרס. עיין לקמן דף עט ע״ב תוס׳ ד״ה ועי׳ אסמו: שם בית התבן. עיין לקמן דף פה ע״ב תוס׳ ד״ה בית התבן. ולעיל דף ע ע״א תוס׳ ד״ה הב״ע:

◆

מוסף רש״י

כח דהיתרא עדיף. טוב לו להשמיענו כח דברי המתיר, שהוא סומך על שמועתו ואינו ירא להתיר, אבל כח האוסרין אינה ראיה שהכל יכולין להחמיר ואפילו בדבר המותר (ביצה ב:). למקום אחר. שרצו לערב עם חצר אחרת נותנין בתוכה עירובן זה שגבו להוליך אליו (לעיל מט.). עירוב אחד לכולן. אחד מהן מוליך על ידי כולן, ואפילו נתן הוא לבדו פת אחת בשבילן הואיל והוא סבר עירב עם חביריו קונה לצורך כולן (שם).